

Helyzetkép

2013. szeptember - október

Gazdasági növekedés

A harmadik negyedévről eddig megismert adatok lényegében alátámasztják a korábban közölt mértékadó prognózisok megállapításait: ***a világgazdaság növekedési üteme kissé lassult*** ugyan, de érzékelhető a bővülés, és ***a fejlett országok gazdasága némileg gyorsuló dinamikával fejlődik***. Úgy tűnik, az eurózóna is túljutott a recesszión, habár a bruttó hazai termék éves szintje nem éri majd el a múlt évit. Az Eurostat adatai szerint az Európai Unióban a harmadik negyedévben 0,2%-kal nőtt a GDP az előző negyedévhez, és 0,1%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az eurózónában az előző negyedévhez képest minimális ütemben, 0,1%-kal nőtt, míg az egy évvel korábbihoz képest 0,4%-kal csökkent a bruttó hazai termék. A negyedéves GDP adatok idősora némi javulást tükröz, hiszen a múlt évben, valamint az idei első negyedévben még csökkenő indexeket mutatott ki a statisztika. Az eurózóna helyzetét két tényező határozza meg. A tagországok többsége a stagnálásnál alig jobb gazdasági mutatókkal rendelkezik, a súlyos pénzügyi és államháztartási válsággal küzdő mediterrán országok gazdasága pedig változatlanul zsugorodik, bár néhánynál látszanak bizonyos kedvező jelek.

Az eurózóna gazdasági teljesítményére természetesen rányomja bélyegét a német gazdaság növekedésének érzékelhető lassulása. A német GDP a második negyedévi 0,7%-ot követően a tárgynegyedévben 0,3%-kal bővült az előző negyedévhez, és 0,4%-kal a múlt év azonos időszakához képest. A francia gazdaság gyakorlatilag stagnál: az előző negyedévben ugyan kikerült a technikai recesszióból, mivel 0,5%-kal nőtt a bruttó hazai termék az előző negyedévhez képest, a harmadik negyedévben azonban ugyanez a mutató ismét némi zsugorodást, 0,1%-ot jelzett. Franciaország bruttó hazai terméke a harmadik negyedévben 0,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az olasz gazdaság változatlanul recesszióban van: a GDP 0,1%-kal csökkent az előző negyedévhez, és jelentősen, 1,9%-kal a tavalyi azonos időszakhoz képest. Érdemben nincs kedvezőbb helyzetben a másik dél-európai gazdaság sem. A spanyol bruttó hazai termék ugyan – az előző negyedévek csökkenése után – 0,1%-kal bővült a harmadik negyedévben a közvetlenül megelőzőhöz képest, de változatlanul,

ezúttal 1,1%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az Európai Unió negyedik meghatározó – eurózónán kívüli – gazdaságában – az előző negyedévhez hasonlóan – érdemi növekedés látható: Nagy-Britannia bruttó hazai terméke 0,8%-kal bővült az előző negyedévhez, és 1,5%-kal az egy évvel korábbihoz képest.

Az eurózóna ötödik legnagyobb gazdasága, a holland szerény ütemben, 0,1%-kal bővült az előző negyedévhez, és 0,8%-kal zsugorodott az előző év azonos időszakához viszonyítva. Belgiumban – akárcsak az előző időszakban – a GDP a stagnálást éppen meghaladó szinten bővült: 0,3%-kal a második negyedévhez, és 0,4%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Ausztria gazdasági növekedése is érzékelhetően lelassult a korábbi időszakhoz képest; a harmadik negyedévben mindkét relációban mindössze 0,2%-kal emelkedett a bruttó hazai termék. Valamelyest javult a finn gazdaság teljesítménye: az előző negyedévi 0,3%-ot követően 0,4%-kal nőtt a GDP negyedéves, míg 0,2%-kal zsugorodott éves összehasonlításban. A saját valutával rendelkező két skandináv ország közül Svédország gazdasága szerényebb ütemben, de egyértelműen bővült: az előző negyedévhez képest 0,1%-kal, az előző év azonos időszakához képest pedig 0,3%-kal. Dániában a növekedés üteme felülmúlja az uniós átlagot: a második negyedévhez viszonyítva 0,4%-kal, a tavalyi azonos negyedévhez képest 0,5%-kal emelkedett a GDP.

A dél-európai országok válsága változatlanul akadályozza az eurózóna növekedését. Az utóbbi fél évben Ciprus helyzete volt a legkritikusabb: az előző negyedévhez képest 0,8%-kal, az egy évvel korábbihoz képest igen jelentősen, 5,7%-kal esett vissza a bruttó hazai termék. Görögország gazdasága továbbra sem került jobb pozícióba: a görög statisztikai rendszerben számolt éves összehasonlítású GDP index 3%-os szűkülést mutat. A portugál gazdaság a válságból lassan a stagnálás állapotába kerül: a harmadik negyedévben a bruttó hazai termék negyedéves egybevetésben a második negyedéves 1,1%-ot követően 0,2%-kal nőtt, míg éves összehasonlításban még 1%-kal csökkent. A közép-európai térségben az eurózónához tartozó Szlovénia talán kilábalóban van a recesszióból: a gazdaság az előző negyedévhez képest – az előző öt negyedévben folyamatosan végbement szűkülést követően – stagnált, míg az előző év azonos időszakához képest még 1,3%-kal zsugorodott. Csehország gazdasága ugyanakkor visszaesést mutat: negyedéves összehasonlítás szerint az előző időszakban mért 0,6%-os bővülés után a GDP a harmadik évnegyedben ismét csökkent, ezúttal 0,5%-kal, míg éves egybevetésben jelentős, 1,6%-os volt a visszaesés. Lengyelországban gyorsult a növekedési ütem: a bruttó hazai termék 0,6%-kal bővült az előző negyedévhez, és 1,7%-kal a tavalyi harmadik negyedévhez képest. Szlovákiában ugyanakkor érzékelhető az ütemcsökkenés: a GDP 0,2%-kal emelkedett a második negyedévhez, és 0,7%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A horvát statisztikai hivatal által közölt index szerint a gazdaság több mint egy éve recesszióban van: a GDP a harmadik negyedévben 0,6%-kal esett vissza az előző év azonos időszakához képest.

Úgy tűnik, a balti országokban véget ért a helyreállítási periódus. A 2008-ban kezdődött válság ebben a térségben okozta a legnagyobb gazdasági visszaesést, amelyet kiemelkedő dinamikájú növekedés követett. Ez a folyamat torpant meg – eltérő mértékben – az ideai adatok szerint. Észtországban a negyedéves viszonyítású GDP index az előző két negyedévben regisztrált egyformán 0,2%-os csökkenés után ezúttal 0,4%-kal, míg az éves

összehasonlítású 0,6%-kal nőtt. Litvániában a bruttó hazai termék az előző negyedévhez képest 0,2%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 2,3%-kal bővült. A lett gazdaság növekedési üteme volt a legnagyobb a térségben: a GDP 1,2%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 3,9%-kal a múlt év azonos időszakához képest. A Balkán országaiban gyorsult a gazdasági növekedés üteme. Bulgáriában szerényebb a változás: a bruttó hazai termék negyedéves egybevetésben 0,5%-kal, éves összehasonlításban 0,7%-kal emelkedett. Románia gazdasága fejlődött az Európai Unióban a legnagyobb dinamikával a harmadik negyedévben: az előző negyedévhez képest kiemelkedő ütemben, 1,6%-kal, az előző év azonos időszakához viszonyítva 4,1%-kal nőtt a GDP.

Az Európai Uniónál gyorsabb volt a növekedés a többi fejlett piacgazdaságban. Az Egyesült Államokban változatlanul dinamikus a bővülés: a GDP az előző negyedévhez képest 0,7%-kal, az előző év azonos időszakához képest 1,6%-kal emelkedett. Japán mintha hosszú idő után kikerült volna a kritikus helyzetből: a gazdaság 0,5%-kal bővült negyedéves, és jelentősen, 2,6%-kal éves összehasonlításban. Svájc bruttó hazai terméke 0,5%-kal bővült a második negyedévhez, és 1,9%-kal a tavalyi harmadik negyedévhez képest. Norvégiában is hasonlóan alakult a gazdasági növekedés: negyedéves összehasonlításban 0,7%-kal, éves egybevetésben 1,9%-kal emelkedett a GDP.

A magyar gazdaság harmadik negyedéves növekedéséről közölt adatok bizonyos értelemben némi meglepetést okoztak. A KSH gyorsbecslése szerint a bruttó hazai termék – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,8%-kal nőtt az előző negyedévhez, nyers adatok szerint 1,7%-kal, míg szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint 1,6%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A számok látszólag kedvezőek, de **növekedési fordulatról nem lehet beszélni. A gazdaság szerkezetében ugyanis nem láthatók a tartós fejlődést megalapozó változások.** A negyedéves növekedés két tényezőre vezethető vissza. A mezőgazdaság a kedvező időjárásnak köszönhetően elérte a két évvel korábbi teljesítményét, és – a rendkívül alacsony bázishoz képest – érzékelhető emelkedés következett be az építőipar hozzáadott értékében. Ez utóbbinak az a sajátossága, hogy a kormányzati beruházások dominálnak, amelyek döntő többsége uniós projektek keretében valósul meg. A kormány – az előző két év tehetetlenkedése után – megpróbálja behozni az ez év végén lejáró határidőig az elmaradást, ezért kapkodástól sem mentes tempóban valósulnak meg a beruházások. **Az üzleti beruházások** ugyanakkor **alig bővülnek**, és az építőipar teljesítményében a bázishatásnak jelentős szerepe van, **a további bővülést pedig nem alapozzák meg a gazdasági folyamatok.**

A növekedés mértékében szerepet játszott egy módszertani tényező is. A KSH szeptember végén – a szokásos módszertani felülvizsgálat keretében – lefelé módosította a bruttó hazai termék 2011. évi, valamint 2012. évi adatait. Ennek következtében megnőtt az ideai dinamikát jelző számszerű adat. Megjegyzendő, hogy a statisztikai mutatószámok korrekciója általánosan elfogadott eljárás a nemzetközi gyakorlatban, különösen a legbonyolultabb módszertannal rendelkező nemzeti-számla számításban. A GDP adatok ezért is szokásosan csak a tárgyévét követő második év közepén válnak véglegessé. Ugyanakkor a gazdasági elemzések igénylik, a gazdaságpolitikai döntések nem nélkülözhetik a megbízható statisztikai adatbázist. Nem önmagában az adat-felülvizsgálatok, illetve korrekciók ténye, hanem azok

gyakorisága és mértéke okozhat zavart a gazdasági folyamatok értékelésében. **A magyar statisztikai szervezet az utóbbi két évben láthatóan elbizonytalanodott.** Ha áttekintjük az utóbbi két évre vonatkozó adatkorrekciókat, akkor a nemzetközi – és a korábbi hazai – gyakorlattól szembetűnően eltérő helyzetet látunk. Az utólagos korrekciók a matematikai statisztika szabályai szerint általában a Gauss görbe mentén írhatók le, azaz a felfelé és a lefelé irányuló módosítások egyensúlyban vannak, mintegy kiegyenlítik egymást. A KSH utóbbi időben végrehajtott felülvizsgálatai szinte kivétel nélkül azzal végződtek, hogy a korábbi időszakban közölt mutatókat lefelé módosították, ezzel automatikusan megemelve a tárgyévre vonatkozó – a gazdasági növekedés mértékét tükröző – indexeket. Ez természetesen néhány évre vonatkozóan akár lehet véletlen halmozódás is, amely a következő felülvizsgálatoknál irányát tekintve megváltozik. Nemrég újraírta a KSH az utóbbi két év ipari termelésére vonatkozó mutatókat, s ezzel gyakorlatilag teljesen átírta az előző évek iparstatisztikáját. Ennél is problematikusabb a kiskereskedelmi statisztika. Ez évtől – a korábbi gyakorlattól eltérően – csupán néhány soros előzetes becslés készül a tárgyhónapot követő második hónap elején, melyet két hétre rá ugyancsak előzetes, az előzőnél részletesebb adatok követnek. A véglegesnek tekinthető havi bontású adatok csupán fél évvel később érhetők el. Ez a gyakorlat fontos konjunktúramutatók esetében nem segíti a gazdaságelemzőket; ha ez a tendencia folytatódik, kikezdi a magyar statisztika hitelességét.

A harmadik negyedéves GDP adatok ismeretében feltételezhető, hogy az éves növekedési ütem is magasabb lehet a korábban vártnál, valószínűleg az idei évben 0,5-1%-kal nő a bruttó hazai termék. Mivel a KSH módosította az éves GDP adatokat, a következő negyedévi adatközléssel egyidejűleg korrigálja a negyedéves adatokat is. A tavalyi negyedik negyedévben jelentősen, 2,7%-kal csökkent a bruttó hazai termék az előző év azonos időszakához képest. Amennyiben ezt is lefelé módosítja a KSH, akkor az idei negyedik negyedévben olyan jelentősen nőhet a GDP index, amely az egész éves értéket 1% fölé is pozícionálhatja a bázishatás következtében. Ennek természetesen az lesz a következménye, hogy a jövő év azonos negyedévében a gazdasági növekedés mért üteme jelentősen visszaesik. A nemzetközi konjunktúra függvényében a bruttó hazai termék 1,2-1,3% körül emelkedhet a jövő évben, amelynek viszonylag sok kockázati eleme van a konfrontatív gazdaságpolitika negatív hatásai miatt.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottságban látszólag bekövetkezett javulás ellenére nincs érdemi előrelépés. A kormány egyre növeli a közmunkások számát, miközben egyre negatívabb tapasztalatokról hallani a közmunka büntető jellegéről, és igen-igen szerény hatékonyságáról. **Az elmúlt két évben jelentősen nőtt az időszakosan vagy tartósan külföldön dolgozók száma;** ez utóbbi munkavállalók egy része módszertani okokból szerepel a hazai foglalkoztatási statisztikában. E tényezők figyelembe vételével **a hazai versenyszektorban kevesebben dolgoznak, mint két évvel azelőtt.** Ezt erősítik meg az intézményi munkaügyi statisztika adatai is. A mesterségesen

leszorított infláció hatására az első háromnegyed évben nőttek a reálkeresetek, de még nem érték el a két évvel korábbi szintjüket.

A KSH mintavételes lakossági adatfelvétele szerint az augusztus és október közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 3 992 ezer fő volt, 57 ezer fővel, 1,5%-kal több, mint egy évvel korábban. Szeptemberben, a trimeszter középső hónapjában a közfoglalkoztatottak száma 39 ezer fővel haladta meg az egy évvel korábbit, és mértéktartó becslések szerint **a külföldön foglalkoztatott és a munkaerő-felvételben szereplő népesség száma meghaladta a 60 ezer főt**. A 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** az augusztus és október közötti időszakban 59,3% volt, 1,1 százalékponttal több, mint egy évvel korábban. Az **aktív munkanélküliek száma** az augusztus és október közötti három hónap átlagában 434 ezer fő volt, 30 ezer fővel, 6,3%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A **passzív munkanélküliek száma** a megfigyelt trimeszterben 113 ezer fő volt. A **munkanélküliségi ráta** a három hónap átlagában 9,8% volt, 0,7 százalékponttal kisebb, mint a múlt évben ugyanakkor. A 25 éven aluli fiatalok munkanélküliségi rátája rendkívül magas, 26,8% volt a vizsgált trimeszterben, annak ellenére, hogy az egy évvel korábban mérthez képest 3,3 százalékponttal csökkent az értéke. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek munkanélküliségi aránya 8,7% volt a tavaly ugyanakkor mért 9,4%-ot követően. Az 55-64 éves korosztály munkanélküliségi rátája ugyanakkor ebben az időszakban 7,1%-ról 7,7%-ra nőtt. Változatlanul **nagyon magas a tartós munkanélküliség**; az álláskeresők több mint fele, 55,5%-a, legalább egy éve reménytelenül keres munkát; az álláskeresés átlagos időtartama meghaladta a másfél évet, 19,6 hónapot tett ki.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **regisztrált álláskeresők száma** október végén 488 600 fő volt, 4 500 fővel, 0,9%-kal több, mint egy hónappal, és 34 400 fővel, 6,6%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Októberben 40 400 új álláshelyet jelentettek be a foglalkoztatók, 7,7%-kal kevesebbet, mint az előző hónapban, és jelentősen, 26,4%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. A látszólag kedvező helyzetet árnyalja, hogy **az új álláshelyek többsége**, 56,5%-a **támogatott munkahely, azaz közmunka** volt. A nyilvántartásban rendkívül sok, 66 700 pályakezdő szerepelt, az egy évvel korábbinál ugyan valamelyest, 2,2%-kal kevesebb, de számuk így is a munkanélküliek 13,7%-át jelentette. Az álláskeresők több mint kétötöde, 41,3%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel, többsége, 53,3%-a középfokú végzettséggel rendelkezett, míg 5,4%-ának felsőfokú végzettsége volt.

A nyilvántartásban szereplő munkanélküliek alig egytizede, 10,8%-a kapott októberben álláskeresési támogatást. Mindössze 52 600 fő, az egy évvel korábbinál 2,7%-kal kevesebb állásnélküli kapott átlagosan 71 400 forintos ellátást. A lényegesen kisebb összegű szociális támogatásban a regisztrált munkanélküliek alig egyharmada, 34,7%-a részesült, míg az Európai Unióban egyedülként – a jelenlegi kormány érzéketlenségének jeleként – az álláskeresők több mint a fele, 54,6%-a teljesen ellátatlanul maradt. **Ez az egyik oka a magyarországi mélyszegénység gyors terjedésének.**

Változatlanul **jelentős területi különbségek tapasztalhatók a foglalkoztatottságban**. Két régióban kiemelkedően magas a regisztrált munkanélküliek aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva: Észak-Magyarországon 18,8%, Észak-Alföldön pedig 17,7% volt

októberben a mutató értéke, míg három megyében a 20%-ot is meghaladta a munkanélküliségi ráta. A megyék többségében csökkent, néhányban jelentősen mérséklődött a regisztrált munkanélüliek száma az előző októberhez képest. Ennek oka, hogy lényegesen többen dolgoznak közmunkában, mint egy évvel azelőtt. Ugyanakkor **a piaci munkahelyek száma nem gyarapodik, sőt egyre több megyében csökken.** Így két kedvező foglalkoztatottsági mutatóval rendelkező megyében számottevően, Zalában 9,5%-kal, Vas megyében ennél kisebb mértékben, 3,8%-kal nőtt a munkanélüliek száma a munkahelyek megszűnése, a működőtöke menekülése miatt. A közmunka nem tudja pótolni a versenyszférában hiányzó munkahelyeket: Dél-Alföldön jelentősen, 9,4%-kal csökkent a nyilvántartásban szereplő álláskeresők száma, mégis magas, 11,6%-os a munkanélküliségi ráta. Ugyanez a helyzet Dél-Dunántúlon is: noha az egy évvel korábbinál 10,2%-kal kevesebb munkanélkülit tartott nyilván a munkaügyi központ, a munkanélküliségi ráta mégis igen magas, 14,1% volt az év tizedik hónapjában.

Októberben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt a legmagasabb, 21,1% a munkanélküliségi ráta; minden ötödik aktív korú megyei lakos reménytelenül keresett állást. A nyilvántartott munkanélüliek száma 51 100 fő volt, 1,3%-kal több, mint egy hónappal, és 4%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Csaknem ilyen kritikus volt a foglalkoztatási helyzet Nógrád megyében: a 20,6%-os munkanélküliségi ráta 17 ezer regisztrált álláskeresőt jelentett, ami 1,4%-kal több volt a szeptemberinél, és 9,8%-kal kevesebb a tavaly októberinél. Gyakorlatilag ugyanezt a képet mutatta Borsod-Abaúj-Zemplén megye, ahol októberben a munkanélküliségi ráta 20,2%, a regisztrált álláskeresők száma 57 400 fő volt, 4,2%-kal több, mint egy hónappal, és 6,2%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Hajdú-Bihar megyében az októberi 17,2%-os munkanélküliségi ráta meghaladta a 11%-os országos átlag másfélszeresét. A munkanélüliek száma 41 ezer fő volt, ugyanannyi, 0,2%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 6,8%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban.

Szeptemberben országosan 145 ezer főt alkalmaztak **közfoglalkoztatás** keretében, jelentősen, 21,6%-kal többet, mint a múlt év ugyanezen hónapjában. Az első háromnegyed év átlagában 115 ezer közmunkást foglalkoztattak, 15,7%-kal többet, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak több mint négyötöde, 83,8%-a teljes munkaidőben dolgozott, átlagosan 77 100 forintos bruttó keresettel. Ez a fizetés nem éri el a jogszabályban előírt minimálbér négyötödét, annak mindössze 78,7%-a.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első háromnegyed évben a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a jelentősebb nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 2 677 ezer **fő állt alkalmazásban**, lényegében ugyanannyi, mindössze 0,1%-kal több, mint egy évvel korábban, és 14 ezer fővel, 0,5%-kal kevesebb, mint két évvel azelőtt. A **versenyszférában** az első kilenc hónapban 0,3%-kal dolgoztak kevesebben az egy évvel, és 2%-kal kevesebben a két évvel azelőttinél. A **közszférában** – közfoglalkoztatottak nélkül – 0,9%-kal nőtt a létszám egy év alatt, és 1,4%-kal csökkent a két évvel korábbihoz viszonyítva. Az igazgatásban és a védelemben folyamatosan nő a létszám: az első háromnegyed évben 2,9%-kal többen dolgoztak, mint egy évvel, és 3,4%-kal többen, mint két évvel korábban. Az **oktatásban** ugyanebben az időszakban **igen jelentős létszámcsökkenés ment végbe**: az egy évvel korábbinál 5,6%-kal,

míg a két évvel azelőttihez képest 8,9%-kal dolgoztak kevesebben az első háromnegyed évben. Az egészségügyben és a szociális ellátásban a széleskörű államosítás következtében 8,6%-kal dolgoztak többen közalkalmazottként, mint egy évvel, és 6,6%-kal többen, mint két évvel korábban. /Az önkormányzatok ellátási kötelezettségének időszakában nonprofit formában működő egészségügyi és szociális intézmények államosításával a dolgozók közalkalmazottak lettek./

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** az első háromnegyed évben 227 500 forint volt, 3,6%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A versenyszférában 238 100 forint volt az átlagos kereset, ugyancsak 3,6%-kal több az egy évvel korábbinál. A költségvetési intézményeknél – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 223 ezer forint volt a kereset, 5,6%-kal több, mint tavaly ugyanebben az időszakban. A közszférában a teljes munkaidőben dolgozók bizonyos hányada a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 10 200 forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére.

A nemzetgazdaságban a **nettó átlagkereset** az első háromnegyed évben 149 ezer forint volt, 5%-kal több, mint a bázisidőszakban. Ebben a periódusban a fogyasztói árak 2,1%-kal emelkedtek, így a reálkereset 2,8%-kal nőtt, ugyanakkor 1%-kal elmaradt a két évvel korábbitól. A versenyszférában a fizikai dolgozók nettó keresete 107 600 forint volt, 4,4%-kal több, mint egy évvel korábban. A szektor szellemi dolgozóinak nettó keresete 232 500 forint volt, 5,8%-kal több, mint az előző év azonos időszakában. A költségvetési intézményekben foglalkoztatottak nettó átlagkeresete – a közfoglalkoztatottak bérének figyelmen kívül hagyásával – az első háromnegyed évben 145 ezer forint volt, 6,4 %-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A közigazgatás és a védelem területén 5%-kal, az oktatásban 7,8%-kal, az egészségügyben és a szociális ellátásban pedig 8,3%-kal nőtt a nettó kereset.

Áralakulás

Az előző hónapban tapasztalt megtorpanás után **ismét erőteljesebbé vált a dezinfláció**. A vártnál is jobban felerősödő folyamat ugyan néhány tényező egybeesésének is köszönhető, melyben jelentős szerepet játszott az üzemanyagok érzékelhető áresése, de legfőképp a kormányzat gazdasági racionalitásoktól gyorsuló ütemben távolodó hatósági intézkedéseinek tudható be, amelyek a háztartási energia és a közüzemi szolgáltatások jelentős árcsökkenését célozzák. Ezek a kormányzati beavatkozások nyilvánvalóan választási megfontolások által vezéreltek; olyan mértékben avatkoznak be az árrendszerbe, amelynek következményei csak részben beláthatóak; az azonban már ma is érzékelhető, hogy a mesterségesen kialakított árak nem tarthatók fenn, a negatív hatások a gazdasági szereplőket és a fogyasztókat már a közeljövőben együttesen fogják sújtani.

Az **ipari termelői árak** szeptemberben változatlanok maradtak az egy hónappal korábbihoz, és 1,6%-kal emelkedtek az egy évvel azelőttihez képest, míg az első háromnegyed évben

0,8%-kal nőttek. A szeptemberi árak legnagyobb mértékben, 10,7%-kal a gyógyszeriparban emelkedtek; jelentős, 5,4%-os áremelkedés volt a járműgyártásban, 5,1%-os a gép- és gépi-berendezés gyártásban, és szintén 5,1%-os az építőanyagiparban. A termelői árak – a magas bázishoz képest – 4,3%-kal mérséklődtek a kőolaj-feldolgozásban, és 3,7%-kal a vízkezelésben. A feldolgozóipar termelői árai szeptemberben 2,2%-kal, az első háromnegyed évben 1,4%-kal haladták meg az egy évvel korábbi szintet.

Az *ipari export* forintban mért *értékesítési árai* szeptemberben 0,2%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 2,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest; az első háromnegyed évben 1,4%-kal nőttek a kiviteli árak. A legnagyobb áremelkedés, 13,2%, e relációban is a gyógyszeriparban következett be; ezen kívül jelentősen, 5,8%-kal nőttek az értékesítési árak a nyomdaiparban, 5,6%-kal az építőanyagiparban, valamint a járműgyártásban. A kőolaj-feldolgozás kiviteli árai 4,4%-kal csökkentek. Az *ipar belföldi értékesítési árai* szeptemberben 0,3%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 0,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A szerény kereslet következtében az első háromnegyed év egészében 0,1%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak. Az ágazatok többségében a szeptemberi árak nem érték el az egy évvel korábbiakat. Viszonylag jelentős, 4,3%-os áremelkedést az építőanyagiparban, míg 3%-ot a kohászatban regisztráltak. A feldolgozóipar belföldi értékesítési árai szeptemberben 0,9%-kal, az első háromnegyed évben 1,4%-kal haladták meg az egy évvel korábbi szintet.

Az *építőipari termelői árak* a harmadik negyedévben 0,7%-kal emelkedtek az előző negyedévhez, és 2,1%-kal az előző év azonos időszakához képest. Az épületek építésénél érvényesített árak 1,5%-kal, míg az egyéb építményeknél kialakult árak – az infrastrukturális beruházások keltette nagyobb kereslet hatására – jelentősebben, 2,9%-kal meghaladták az egy évvel korábbi árszintet.

A *mezőgazdasági termelői árak* szeptemberben 13,7%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az új termés felvásárlásának köszönhetően jelentősen, 22,8%-kal csökkentek a növénytermesztésben az árak. A gabonafélék ára – a magas bázishoz képest – 32,2%-kal, az ipari növényeké 21,7%-kal, ezen belül az olajos növényeké 24,6%-kal, a gyümölcsöké a stagnálást jelentő 0,1%-kal csökkent. A zöldségfélék termelői ára 7,3%-kal, a burgonyáé – az alacsony bázishoz képest – több mint másfélszeresére, 57%-kal emelkedett.

Az élőállatok és állati termékek termelői ára szeptemberben 4,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. A vágóállatok termelői ára mérsékeltebben, 1,9%-kal nőtt. A vágómarha termelői ára ugyanakkor – a gyenge kereslet hatására – jelentősen, 21,8%-kal csökkent, míg a vágósertésé – a magas bázishoz képest – 4,4%-kal, a vágóbaromfié pedig 3,6%-kal mérséklődött. Az állati termékek ára szeptemberben 12%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. Ezen belül a tej termelői ára érzékelhetően, 20,6%-kal nőtt, míg a tojásé 13,5%-kal csökkent.

Az első háromnegyed évben a *mezőgazdasági termelés ráfordítási árai* 4,6%-kal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva; a folyó termelő felhasználás árszintje 5,1%-kal, a mezőgazdasági beruházásoké 1,6%-kal emelkedett. Az időszak egészében a legnagyobb dinamikával, 13,5%-kal a takarmányok drágultak, igaz e termékkörben az új termés megjelenésével a harmadik negyedévben már 2,7%-kal mérséklődtek az árak. A műtrágyák

ára 2,4%-kal, a mezőgazdaságban felhasznált energiáé 2,1%-kal csökkent az első kilenc hónapban. A növényvédő szerek ára ugyanakkor 4%-kal, míg az állatgyógyászati készítményeké 5,1%-kal emelkedett. **A mezőgazdasági termelői árak és a ráfordítások árszintjének változását összehasonlító agrárrolló az első háromnegyed évben 4,4%-kal nyílt,** azaz a mezőgazdasági termelői árak növekedése ennyivel maradt el a ráfordítások áremelkedésétől.

A **fogyasztói árak** októberben 0,3%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 0,9%-kal nőttek az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az Európai Unió egységes módszertana szerint számított harmonizált fogyasztói-ár index 1,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az év első tíz hónapjában 1,9%-kal emelkedtek a fogyasztói árak. A szeptemberihez képest két termékcsoportban következett be lényeges változás: a ruházati termékek ára 1,9%-kal nőtt, míg az üzemanyagoké 2,1%-kal csökkent. Az élelmiszerek ára az egy évvel korábbihoz képest 1,1%-kal emelkedett; jelentősen, 8,9%-kal drágult a sajt, 5%-kal a tej, és 4,4%-kal a sertéshús. Ugyanakkor érzékelhetően, 13,1%-kal lett olcsóbb a liszt, 12,9%-kal a tojás, 10,3%-kal a cukor, 5,3%-kal a kakaó, a csokoládé. A drasztikus adóemelések következtében 10,5%-kal nőtt a szeszes italok és dohányárak ára.

Az átlagos infláció több mint négyszeresével, 3,8%-kal emelkedett a szolgáltatások ára a tavaly októberihez viszonyítva. A helyi közösségi közlekedés ennél is nagyobb mértékben, 4,9%-kal került többre az egy évvel korábbinál. A kommunális szolgáltatások díja 10%-kal, a háztartási energiáé 8,9%-kal mérséklődött. Az üzemanyagok ára – a magas bázishoz képest – 5,5%-kal, a ruházati termékeké 1,4%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké 1,9%-kal csökkent egy év alatt.

A **nyugdíjas** fogyasztói kosárral számított **infláció** októberben 0,1%-kal csökkent az előző hónaphoz, és 0,7%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Októberben – a nyers élelmiszerek és az üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával számított – szezonálisan kiigazított **maginfláció** viszonylag magas, 3,4% volt.

Jövedelem és fogyasztás

A **kiskereskedelmi forgalom** szeptemberben – szezonálisan és naptárhatástól megtisztított adatok szerint – 0,7%-kal csökkent az előző hónaphoz, és nyers adatok szerint 0,8%-kal, naptárhatással korrigált adatok szerint 0,3%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A kiskereskedelmi eladások volumene az első háromnegyed évben megegyezett az előző év azonos időszakában regisztrált szinttel. Az élelmiszerek és italok forgalma szeptemberben 0,4%-kal elmaradt az egy évvel korábitól; a kiskereskedelemnek ebben a szegmensében gyökeres átrendeződés megy végbe a nemzetinek nevezett dohányboltok megjelenésével: az általános élelmiszerüzletek forgalma 7,4%-kal mérséklődött, míg a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké egészen kivételes mértékben, 57,7%-kal emelkedett az előző szeptemberhez képest. Az első háromnegyed évben az üzemanyagok forgalma 1,5%-kal nőtt,

az élelmiszereké 0,2%-kal, míg az élelmiszereken kívüli termékeké 0,4%-kal visszaesett. A bútorok és a műszaki cikkek eladása 4%-kal csökkent, a ruházati termékeké 2,8%-kal nőtt.

Az MNB adatai szerint a lakosság **bruttó pénzügyi vagyona** a harmadik negyedév végén 29 214 milliárd forint volt, 6,1%-kal több, mint egy évvel korábban. A **lakosság** – tartozások levonásával számított – **nettó pénzügyi vagyona** 20 030 milliárd forintot tett ki, amely jelentősen, 11,9%-kal haladta meg a múlt év azonos időszakában regisztrált értéket. A lakosság birtokában szeptember végén 2 375 milliárd forint készpénz volt, számottevően, 17,9%-kal több az előző szeptemberinél. A 6 093 milliárd forint összegű betétállomány ugyanakkor 7,6%-kal kevesebb volt az egy évvel azelőttinél. **Az utóbbi időszak jegybanki és kormányzati intézkedései – az alapkamat érzékelhető csökkenése, a tranzakciós illeték bevezetése, majd drasztikus emelése – nyomán visszaesik a hazai lakossági betétek állománya, emelkedik a készpénzforgalom; ezáltal a szürkegazdaság szélesedik.** A külföldi bankokban a lakosság 502 milliárd forint értékű betétet tartott, 8,8%-kal többet, mint egy évvel korábban. A lakosság birtokában a harmadik negyedév végén 12 023 milliárd forint értékű részvény és egyéb tulajdonosi részesedés volt, 10,5%-kal több a tavaly szeptemberinél. E vagyonelemek háromnegyedét kitevő részvények állománya 4%-kal, a befektetési jegyeké több mint egyharmadával, 35,1%-kal nőtt egy év alatt. A biztosítástechnikai tartalékok 3 135 milliárd forintot kitevő állománya 3,3%-kal, ezen belül a teljes technikai tartalék valamivel több mint felét kitevő, az életbiztosításban tartalékolt vagyon 2%-kal, a nyugdíjpénztári vagyon 5,5%-kal gyarapodott. **A kormányzat folyamatos támadásai ellenére a nyugdíjpénztárak érzékelhető reálhozamot értek el.**

A **háztartások összes tartozása** a harmadik negyedév végén 9 184 milliárd forintot tett ki, 4,5%-kal kevesebbet az egy évvel korábinál. A tartozások 40%-át ingatlanhitelek alkották. **Tovább nőtt a befagyott hitelek aránya;** szeptember végén az adósok 18,4%-a három hónapnál hosszabb ideje késett a törlesztéssel. Ez az arány egy évvel korábban csak 15,7% volt. A forinthitelt törlesztő adósok 14,9%-a állt legalább három hónapja hátralékban, ez 2,2 százalékpontos növekedés a múlt év szeptembere óta; a devizahittel rendelkezők több mint egyötöde, 21,2%-a nem volt képes több mint három hónapja fizetni a részleteket, és ez 3,3 százalékpontos, azaz jelentős emelkedés egy év alatt. **A hitelintézetek szeptember végéig 117 900 lakás kényszerértékesítését minősítették elkerülhetetlennek, amely beláthatatlan társadalmi következményekkel fenyeget.** A kormány láthatóan nem képes valódi megoldást találni e súlyos problémára. Az ugyanis nem elegendő, ha folyamatosan deklarálja a bankok elleni szabadságharcban tanúsított elszántságát az érdemi intézkedések helyett. A devizahiteladósok számára eddig csak szerény részmegoldást kínáltak, ezen belül is főként a támogatásra rá nem szorulókat segítették a kedvezményes árfolyamon lehetővé tett végtörlesztéssel. A forint hitel-adósok körében is igen magas a befagyott hitelek aránya; ez a magas munkanélküliség, a jövedelmi szegénység gyors terjedésének elkerülhetetlen következménye. Ugyanakkor a befagyott hitelek magas száma részben a kormány felelőtlen ígéreteinek is következménye. Olyan hosszú ideje – gyakorlatilag a 2010. évi választási kampány óta – hitegeti a jelenlegi kormányzó párt a devizahitelek úgymond megszabadítását a bankok elviselhetetlen szorításából, hogy nagyon sok család bízva az ígéretek realitásában nem fizeti a törlesztő részletet. Azért is súlyos következményekkel terhes ez a kormányzati

magatartás, mert sok adós még képes lett volna – esetleg átütemezéssel – folyamatosan törleszteni, napjainkra azonban olyan mértékű adósságot halmoztak fel, amelynek rendezése már meghaladja a lehetőségeiket.

A **lakosság betétállománya** októberben 11 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 6 918 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 14 milliárd forinttal mérséklődött, a devizabetéteké a tranzakciók eredményeként 41 milliárd forinttal emelkedett, míg árfolyamváltozás következtében 16 milliárd forinttal csökkent. A lakossági devizabetétek összege a hónap végén 939 milliárd forint volt. A lakosság birtokában október végén 1 597 milliárd forint értékű állampapír állomány volt, 611 milliárd forinttal, 38,2%-kal több, mint az év elején. Az állampapírok nagyobb hányada, 58,1%-a egy évnél nem hosszabb lejáratú kamatozó kincstárjegyekből állt.

A **lakosság hitelállománya** októberben 140 milliárd forinttal csökkent, és a hónap utolsó napján 6 894 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek állománya 20 milliárd forinttal, a devizahiteleké tranzakciók eredményeként 33 milliárd forinttal, árfolyamváltozás következtében 87 milliárd forinttal mérséklődött. A lakossági devizahitelek állománya október végén 3 710 milliárd forint volt, a teljes lakossági hitelállomány 53,8%-a.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** az év eleji stagnálást követően fokozatosan bővült; az utóbbi hónapokban a növekedés dinamikája jelentősnek mondható. Az export volumene az első negyedévben 0,6%-kal, a másodikban 3,1%-kal, míg a harmadik évnegyedben 7,1%-kal emelkedett. Az importé ugyanezekben az időszakokban 0,9%-kal, 5,5%-kal, illetve 6,1%-kal nőtt. Szeptemberben a kivitel volumene 12,7%-kal, a behozatalé 11,7%-kal bővült. Az első háromnegyed év egészében az export 3,6%-kal, az import 4,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. A külkereskedelmi mérleg aktívuma az első kilenc hónapban 1 611 milliárd forintot, illetve 5,4 milliárd eurót tett ki, 64 milliárd forinttal, illetve 67 millió euróval többet, mint az elmúlt év azonos időszakában. A harmadik negyedév végéig az export forintban mért árszínvonala 0,3%-kal, az importé 0,9%-kal csökkent, így a cserearány 0,6%-kal javult. A forint árfolyama az euróhoz képest 1,8%-kal gyengült, az amerikai dollárhoz viszonyítva 0,9%-kal erősödött.

A külkereskedelmi forgalomban meghatározó arányt képviselő gép és szállítóeszköz export az első háromnegyed évben 4%-kal, az import 3,6%-kal bővült. Az árufélcsoporton belül a legnagyobb arányú villamos gépek és berendezések exportja euró értékben számítva szerény dinamikával, 2,4%-kal, importja 0,1%-kal nőtt. A volumenben ezt követő csoport, a közúti járművek forgalma határozta meg az egész külkereskedelem dinamikáját: a kész gépjárművek kivitele 18,5%-kal, míg a főként járműalkatrészekből álló import 11,6%-kal nőtt az első háromnegyed évben. A híradástechnikai termékek exportja – a korábbinál kisebb mértékben ugyan, de még mindig jelentősen – 10,4%-kal, importja pedig 3,7%-kal csökkent. A második

legnagyobb árufőcsoport, a feldolgozott termékek kivitele 5,4%-kal, behozatala 4,4%-kal nőtt az első kilenc hónapban. Az e területen meghatározó gyógyszeripari export euró értékben számítva 4,6%-kal emelkedett az import 2,7%-os mérséklődése mellett. A rangsorban harmadik főcsoport, az élelmiszeripar kivitele 1,4%-kal visszaesett, behozatala pedig 2,4%-kal bővült.

Az Európai Unióba irányuló export volumene az első háromnegyed évben 2,9%-kal emelkedett; ezen belül a 15 tradicionális tagállamba irányuló 4,5%-kal bővült, míg a később csatlakozottakba irányuló 0,8%-kal visszaesett. Az onnan származó import 3,3%-kal nőtt, de az előbbtől eltérő szerkezetben: a régi tagállamokból érkező 1,4%-kal, az újakból származó dinamikusán, 8,4%-kal bővült. Az Európai Unió kívüli országokba irányuló export volumene 6%-kal, az onnan érkező importé 6,5%-kal emelkedett. Az Európai Unió tagországaival lebonyolított forgalomban 7 609 millió eurós, az egy évvel korábbival megegyező, annál mindössze 0,3%-kal nagyobb aktívum, míg a többi országgal lebonyolított forgalomban 2 211 millió eurós, a tavalyi hasonló időszaknál némileg, 2,1%-kal kisebb passzívum keletkezett.

Az MNB közzétette a pénzügyi számlák harmadik negyedévi előzetes adatait. Az **államháztartás nettó finanszírozási szükséglete** a szeptemberrel zárult egy évben 683 milliárd forint volt, a bruttó hazai termék 2,4%-a. Ezen belül a harmadik negyedévben a nettó finanszírozási igény 137 milliárd forint, a GDP 1,8%-a volt. Az **államháztartás bruttó**, konszolidált, névértéken számításba vett **adóssága** a harmadik negyedév végén 23 088 milliárd forint volt, **a GDP 79,7%-a**. Az államadósságot a harmadik negyedévben a nettó hiteltörlesztés 284 milliárd forinttal csökkentette, míg a magyar fizetőeszköz gyengülése 123 milliárd forinttal növelte. Az MNB jelentése szerint a bruttó államadósság egy évvel korábban 22 218 milliárd forint, a GDP 78,5%-a volt. **A közlemény szerint tehát az államadósság egy esztendő alatt**, 870 milliárd forinttal, **a GDP 1,2%-ával emelkedett**, ami nyilvánvalóan nem felel meg a kormányzati kommunikáció állításának, a kormányzati szereplők magabiztos kijelentéseinek. Ugyanakkor az MNB a jelentésben kilátásba helyezi az adósság adatok korrekcióját a közeljövőben. **Az utóbbi félévben a jegybanki kommunikáció is elbizonytalanodott**. Az előző negyedéves jelentésben a saját korábbi idősorukat továbbvezetve közölték a pénzügyi adatokat, a harmadik negyedéves publikációban már kilátásba helyezték a módosítást, amely a GDP arányos államadósság csökkenő pályájának kimutatását eredményezi. Ezt jelzi, hogy külön sorban közlik a KSH lefelé korrigált GDP adatai alapján számított államadósság rátát, amely szerint a 2011. év végi a korábbi 81,4%-ról 82,1%-ra, míg a tavalyi év végéi 79,3%-ról 79,8%-ra módosul.

Az államháztartás – önkormányzatok nélküli – pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya október végén 888 milliárd forint volt, amely az eredeti törvényi előirányzat 105,5%-a. A költségvetési törvény októberig elfogadott hét módosítása során az éves hiányt összesen 209 milliárd forinttal megemelték. Ennek az akkor érvényes hiánycélnak a 84,5%-a teljesült tíz hónap alatt. /Novemberben a költségvetési törvény nyolcadik módosítása újabb 40 milliárd forinttal emelte meg a hiány elfogadott mértékét./ A központi költségvetés deficitje október végén 1 192 milliárd forint volt, amely a megemelt éves hiánycélt is meghaladta 14,3%-kal. Az év első tíz hónapjában a központi alrendszernek 12 640 milliárd forint bevétele volt, amely

az éves előirányzat 82,5%-a, valamint 13 528 ezer milliárd forint kiadása, amely az egész éves előirányzat 82,6%-a.

A **gazdálkodó szervezetek** október végéig 768 milliárd forint **adót fizettek** be a költségvetésbe, 6,3%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban úgy, hogy az adószervezet is gyökeresen megváltozott. Társasági nyereségadóból 3,4%-kal kevesebbet fizettek be a kötelezettek, ugyanakkor az egyszerűsített vállalkozási adóból igen jelentős az elmaradás: a tavalyinál 24,9%-kal kevesebb folyt be október végéig a kincstárba. A bányajáradék befizetések 40,1%-kal elmaradtak az előző évitől, azaz csaknem megfeleződtek, melynek fő oka a lakossági energiaárak mesterséges leszorításának egyik következményeként megváltoztatott szabályozás. Új adónem a közműadó, amelyből 53 milliárd forintot, az éves előirányzat 87,9%-át már befizették a kötelezettek. A pénzügyi szervezetek különadójából a múlt évinek két és félszeresét, 251,9%-át fizették meg a bankok. Ennek oka, hogy tavaly a végtörlesztés következtében előállt veszteségük részbeni kompenzálásaként az adó egy részét visszatarthatták. Új adónem a kisvállalkozói adó is; a 130 milliárdos idei előirányzat mindössze 6,7%-át fizették be az adónemet választó vállalkozók.

Fogyasztási adókból 3 277 milliárd forinttal gyarapodott tíz hónap alatt a költségvetés; ez 7,9%-kal meghaladja az előző év hasonló időszakában történt befizetéseket. Ugyanakkor ezen belül általános forgalmi adóból mindössze 1%-kal többet, míg jövedéki adókból – az adótételek jelentős emelése ellenére – 2,2%-kal kevesebbet fizettek be a kincstárba. Az előbbinél az áfa visszatérítések tavalyi manipulálásának utóhatásaként, utóbbinál a dohánykereskedelem értelmetlen átalakításának következményeként jelentős az elmaradás a költségvetési előirányzattól. A fogyasztási adóbevételeket a tranzakciós illeték bevezetése, majd drasztikus megemlése, a távközlési adó jelentős emelése és a biztosítási adó bevezetése tartja egyensúlyban, azaz **a lakosság terhelése az új adófajtákkal igen jelentősen megemelkedett; ez a növekedés csak az új adónemekből több, mint a rezsiköltségeken ténylegesen történt megtakarítás.**

A **lakosság** az első tíz hónapban 1 377 milliárd forint **adót fizetett**, 4,1%-kal többet, mint a bázisidőszakban. A legnagyobb tételt jelentő személyi jövedelemadóból mindössze 0,8%-kal nőtt a kincstári számlaegyenleg, azaz a bruttó béremelést lényegesen alulmúlva. Ennek oka, hogy a félszuperbruttó adóalap számítási mód megszűnésével a magas keresetűek jövedelemadója jelentősen csökkent.

A **költségvetési szervek kiadásai** az első tíz hónapban 3 020 milliárd forintot tettek ki, jelentősen, 27,1%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Ez a gyökeres változás részben a kormányzat szinte mértéktelen centralizációs törekvésének, az államosítási hullámoknak és a bürokrácia érzékelhető terjedésének szükségszerű államháztartási következménye, részben az elhibázott költségvetési tervezésre is visszavezethető, mert az e jogcímen teljesített kifizetések október végéig 1%-kal meghaladták az egész éves előirányzatot. A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokról 2 083 milliárd forintot utaltak ki az érintetteknek, több mint negyedével, 27,5%-kal többet, mint egy évvel korábban. E jelentős növekmény egyik oka az uniós forrásból finanszírozott fejlesztések – több éves kormányzati késlekedést követő, a kapuzárás előtti pánik bizonyos jegyeit is felmutató – felgyorsítása,

pontosabban a fejlesztések hazai önrésze, másik ok bizonyos választási költségek, például nemzetpolitikai célúnak nevezett kifizetések, valamint a stadionépítések és más presztízs beruházások.

A sportberuházások többletköltségét többek között a szociális és családtámogatásokon takarítja meg a kormány. E jogcímenek – az előző két év jelentős kiadáscsökkentését október végéig újabb 7,4%-os pénzelvonás követte; a 667 milliárdos teljesítés reálértékben 9,2%-os további drasztikus visszaesést jelent. Családtámogatásokra nominálértékben 2,4%-kal, reálértékben 4,2%-kal kevesebbet fordítottak, mint a bázisidőszakban. A foglalkoztatási alap 261 milliárdos kiadása számottevően, 14,9%-kal emelkedett, melynek oka ***a közmunka program erőteltet, az ésszerűség határait túllépő bővítése.*** Egyben a foglalkoztatási alap kiadási szerkezete is jelentősen átalakult, így annak ellenére, hogy az alap a munkáltatók és a munkavállalók befizetéseire épül, a munkanélküliek ellátására – a ténylegesen növekvő munkanélküliség ellenére – lényegesen, 25,3%-kal kevesebbet fordítottak, mint egy évvel korábban. Az egészségbiztosítási alapról október végéig – a rokkantsági ellátásokat is beleszámítva – 1 486 milliárd forint kiadás teljesült, amely nominálértékben 0,4%-kal több, reálértékben ugyanakkor 1,5%-kal kevesebb az egy évvel korábbinál. A gyógyító-megelőző ellátás kiadásai éppen a tavalyi szinten maradtak, míg a gyógyszerkassza kiadásai – az előző két év drasztikus elvonása után – újabb 6,9%-kal csökkentek. A nyugdíjalap kiadásai 2 376 milliárd forintot tettek ki az első tíz hónapban, 2,2%-kal többet az előző évinél.

A költségvetési szervek tartozásállománya október végén 120,9 milliárd forint volt, csaknem egynegyedével, 23,7%-kal több, mint egy hónappal, és 75,8%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A közintézmények adóssága még soha nem volt ilyen mértékű, ez a közszféra működésének rendkívül komoly zavaraira utal. ***A kormány láthatóan úgy akarja látszólag egyensúlyban – pontosabban a 3%-ot el nem érő államháztartási hiány állapotában – tartani a költségvetést, hogy nem finanszírozza megfelelően a közszolgáltatásokat; ez a cinikus hozzáállás az érintett intézmények egy részét a működőképesség határára sodorta.*** Ezt mutatja pénzügyileg, hogy a tartozások összege elérte a megfelelő törvényi előírányzatok 3,9%-át, azaz mintegy félhavi finanszírozás hiányzik az intézmények működtetésénél. Ugyanakkor azt is meg kell jegyezni, hogy nem csupán finanszírozási gondról van szó, hanem az államigazgatásban eluralkodott kaotikus viszonyok és a szakmai dilettantizmus tükröződéséről is. Az októberi tartozás növekedés háromnegyede a Klebelsberg Intézményfenntartó Központnál lépett fel, amelynek csak egyik oka, hogy a pedagógus béremelésnek nem volt meg a költségvetési fedezete. A másik ok az oktatásirányításban uralkodó fejetlenség és a szakmai hozzáértés teljes hiánya; erre vezethető vissza, hogy a teljes iskolarendszer irányításáért felelős intézet képtelen volt október végéig a központi költségvetéssel elszámolni a tavaly decemberi illetmények forrását, melyet az önkormányzatoktól átvett iskolák pedagógusai számára ez év januárjában megelőlegeztek.

Az állammal szemben fennálló tartozás október végén 26,5 milliárd forintot tett ki, melynek több mint felét, 57,4%-át az Emberi Erőforrások Minisztériuma, 41,9%-át a megyei kormányhivatalok halmozták fel. A költségvetési intézmények tartozásának több mint háromnegyede, 77,8%-a szállítókkal szemben állt fenn, ezen belül 9,3 milliárd forintot képviseltek a közműszolgáltatók kifizetetlen, lejárt határidejű számlái. A legtöbb tartozást, a

teljes állomány 83,8%-át az Emberi Erőforrások Minisztériumához tartozó egészségügyi és oktatási intézmények halmozták fel. A kórházak és egészségügyi szakintézmények adósságállománya október végére elérte a 60 milliárd forintot, amely komolyan veszélyezteti a normál működést is. A felsőoktatási intézmények tartozása október végén 20,3 milliárd forint volt, amelynek több mint felét, 56,2%-át az orvosképzést folytató négy egyetem halmozta fel, azaz ez is visszavezethető az egészségügy elégtelen finanszírozására, és az ellátórendszer szervezetlen irányítására. Ugyanakkor a magas, szinte kezelhetetlen tartozásállomány nem csupán az egészségügyi és az oktatási intézmények működését jellemzi. A költségvetési intézmények több mint felének, 52,2%-ának volt lejárt határidejű tartozása október végén. Ezek közül 114 intézmény, a költségvetési szervezetek egyhatoda, 16,5%-a minősített – 60 napon túli, 50 millió forintot vagy a szerv költségvetésének 3,5%-át elérő – tartozást görgetett maga előtt.

Az első tíz hónap költségvetési gazdálkodása azt tükrözi, hogy **a kormány az utóbbi hónapokban gyakorlatilag áttért a kampány üzemmódra**; a bejelentések szintjén teljes egészében, az intézkedésekben is egyre nagyobb hányadban a választási szempontok írják felül a költségvetési előírásokat, és egyre gyakrabban a racionális gazdálkodás elemi szempontjait is. **Az államháztartási hiány egyelőre a 3%-os limit körül táncol**, várhatóan valamelyest e határérték alatt lesz. Nem zárható ki, hogy decemberben is módosítják az ez évi költségvetést, hogy a formális követelményekhez – ha kell, jelentős kreativitást is bevetve – minél jobban igazodjanak a záró adatok. Ugyanakkor **a bruttó államadósság csak a fent említett innovatív elszámolással tartható a tavaly év végi szint alatt**. A kormány – feltehetően a jelenleginél szigorúbb jövő év eleji pénzüpi feltételektől tartva – 2 milliárd dolláros kötvénykibocsátást valósított meg, meglehetősen magas, 5,93%-os kamatszint mellett. Ha a forint árfolyama – figyelemmel a Monetáris Tanács töretlen kamatcsökkentési elszántságára – tovább gyengül, akkor még az összes eszköz bevetésével sem sikerülhet hihetővé tenni a bruttó államadósság csökkenő pályáját.

Ennél sokkal nagyobb gond várható a jövő évben. Az országgyűlési vitában igen jelentősen átirták a költségvetés főbb számait, és tartalmilag lényegesen megemelték a valóságos hiányt azáltal, hogy a kiadást növelő tételekkel szemben megemelték – nyilvánvalóan minden alap nélkül – az adóbevételei előirányzatokat. A vita utolsó szakaszában már láthatóan az volt a legfontosabb a kormánypárti képviselőknek, hogy minden nagyközségben épüljön egy új labdarúgó stadion. **A közgazdasági racionalitás érvényesülésének a nyomai sem látszanak a parlamenti vitában**. Ez erősen rányomja bélyegét a jövő évi gazdasági kilátásokra.

Beruházás

Látszólag jelentős változás következett be a beruházási tevékenységben. A beruházások volumene – szezonálisan kiigazított adatok szerint – 1,3%-kal nőtt az előző negyedévhez, és – a rendkívül alacsony bázishoz képest – számottevően, 9,8%-kal az előző év azonos időszakához képest. A beruházások volumene az első háromnegyed évben 3,1%-kal haladta

meg az egy évvel korábbi; ezzel a bővüléssel a 2004-2005. évek szintjére jutott vissza. ***A beruházási teljesítmény emelkedése főként a kormányzati megrendeléseknek tudható be, melyek döntő hányadát az Európai Unió finanszírozza.*** Az idei évben láthatóan sűrűsödnek azok az építkezések, amelyek a kormány hibájából éveig húzódtak, és az év végén lejáró határidő miatt rendkívül erőltetett tempóban próbálják ezeket befejezni. A versenyszférában szinte csak a járműgyártáshoz kapcsolódó beruházások valósultak meg.

A feldolgozóiparban az első háromnegyed évben a múlt évinél 1,3%-kal több beruházás készült el, az is főként a járműiparban és az oda szállító alágakban. A mezőgazdasági beruházások volumene az agráriumban ez évben megnőtt teljesítmény nyomán – az alacsony bázishoz képest – 15,3%-kal emelkedett. A kereskedelemben 1,9%-kal, az idegenforgalomban 8,8%-kal nőttek a beruházások. Az energetikai ipar beruházásai 28,5%-kal visszaestek, azaz olyan mértékben, amely már középtávon is veszélyezteti a szolgáltatások színvonalának fenntarthatóságát. Ugyanilyen problematikus, hogy az infokommunikációban teljesült beruházások volumene 12,5%-kal csökkent, amely megnehezíti, hogy az ágazat lépést tartson a technológiai fejlődéssel. Mindkét területen azért következett be a fejlesztések drasztikus visszafogása, mert a kormány a hibás adópolitikájával generált – máshol keletkezett – adóhiány pótlására nehezen magyarázható, igen jelentős adóterheket rótt ezekre az ágazatokra. A pénzügyi ágazatban az előző két évben bekövetkezett zuhanást követően újabb 5%-kal csökkent a beruházások volumene. Az ingatlanügyletek területén is 12,6%-os volt a beruházási tevékenység visszaesése, amely a lakásépítések és az ingatlanfejlesztések elhúzódo válságát tükrözi.

A kormányzati megrendeléshez kötődő – szinte teljes egészében uniós forrásból finanszírozott – beruházások érzékelhetően bővültek, igaz, általában a rendkívül alacsony bázishoz képest. Az építőiparban 12,5%-kal nőtt a beruházások volumene. A legtöbb uniós nagyprojekt a vízellátásban és a hulladékgazdálkodásban valósult meg, ebben az ágazatban igen jelentősen, 74,4%-kal bővült a beruházási tevékenység. A szállításban 5,5%-kal több beruházás valósult meg az első háromnegyed évben, főként vasútfejlesztések és útfelújítások formájában. A közigazgatás és védelem területén is jelentősen, 30,1%-kal bővültek a beruházások, amely mögött az árvízvédelmi fejlesztések, és rendvédelmi építkezések állnak. A kormány prioritásainak megfelelően az oktatásban szerényebb, 1,8%-os volt a bővülés, míg az egészségügyben és a szociális ellátásban 2%-kal, a kultúra, szórakoztatás és szabadidő területén – a stadionépítések ellenére – 2,9%-kal visszaestek a beruházások. A közszolgáltatásokat érintő beruházásokra az utóbbi években gyakorlatilag nem került sor hazai forrásból.

Ipar, építőipar

Az *ipari termelés* az első félévben tapasztalt visszaesést követően a harmadik negyedévben megélenkült, így szeptember végéig a termelés volumene elérte az egy évvel korábbi szintet. Mivel a tavalyi negyedik negyedévben jelentősen visszaesett a termelés, a rendelési állomány emelkedése mellett a bázishatás is az indexek növekedését idézik elő a következő hónapokban. Az ipari termelés volumene szeptemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1,8%-kal nőtt az előző hónaphoz képest, és nyers adatok szerint 5,5%-kal, munkanaphatással korrigálva 3,1%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A feldolgozóipari termelés szeptemberben 6,3%-kal, az első háromnegyed évben 0,6%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A legnagyobb súlyú feldolgozóipari ág, a járműgyártás kibocsátása az első kilenc hónapban – a magas bázis ellenére – 15,3%-kal, a vegyiparé 7,1%-kal, a villamos berendezések gyártásáé 2,3%-kal bővült. Ugyanakkor a másik jelentős súlyú ág, a számítógépek és elektronikai termékek gyártása – a rendkívül alacsony bázis ellenére – 12,6%-kal, a gyógyszeriparé 8,5%-kal, a villamosenergia termelésé 7,3%-kal, az élelmiszeriparé 2,2%-kal, a gépek és gépi berendezések gyártása 1,2%-kal visszaesett.

Az *ipari export* volumene szeptemberben dinamikusán, 11,8%-kal, az első háromnegyed évben 3,4%-kal bővült. Az *ipar belföldi értékesítése* szeptemberben 5%-kal nőtt, az első kilenc hónap egészében viszont 2,7%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához képest. A feldolgozóipar belföldi eladásai szeptemberben 3,9%-kal haladták meg az egy évvel korábbi volument. Az egyes vállalatcsoportok kibocsátását vizsgálva a 250 főnél többet foglalkoztató – a termelés 70%-át adó – nagyvállalatok termelése az első háromnegyed évben szerény mértékben, 0,2%-kal, ezen belül az exportértékesítésük 1,9%-kal nőtt, míg a hazai értékesítésük 5,1%-kal visszaesett. A közepes vállalkozások termelése 3%-kal bővült, míg az 50 főnél kevesebbet foglalkoztató kisvállalkozásoké 6,9%-kal szűkült. Az ipari termelés volumene az első háromnegyed évben a dél-alföldi régióban – a Mercedes gyár dinamikusán bővülő kibocsátásának köszönhetően – 22,8%-kal, ezen belül Bács-Kiskun megyében csaknem másfélszeresére, 44,6%-kal nőtt. Észak-Magyarországon 4,9%-kal bővült a termelés, két régióban alig változott: Dél-Dunántúlon 0,1%-kal, Nyugat-Dunántúlon 0,5%-kal bővült a kibocsátás, míg Közép-Dunántúlon 4%-kal, Közép-Magyarországon 4,8%-kal, ezen belül Budapesten 5,8%-kal, Észak-Alföldön pedig 5%-kal csökkent a termelés volumene.

A legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásoknál az *egy főre jutó termelés* az első háromnegyed évben némileg, 0,2%-kal csökkent a foglalkoztatottak létszámának csekély, 0,3%-os emelkedése mellett. A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok *új rendeléseinek állománya* szeptemberben számottevően, 31%-kal emelkedett; az exportrendeléseké 30,6%-kal, a belföldi rendeléseké – a szokottól eltérően ennél is nagyobb dinamikával – 34,3%-kal meghaladta az egy évvel azelőttit. Az ipar összes rendelésállománya a negyedév végén 24,6%-kal magasabb volt az egy évvel korábinál.

Az **építőipari termelés** volumene szeptemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazítva – 0,9%-kal nőtt az előző hónaphoz, és jelentősen, 9,3%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az építőipari kibocsátás az első háromnegyed évben 8%-kal haladta meg az előző év azonos időszakában regisztrált szintet. A két építményfőcsoportban hasonló volt a dinamika: az épületek építése az első kilenc hónapban – főként az ipari épületek építésének növekedésével – 7,8%-kal, ezen belül szeptemberben 8,6%-kal, az egyéb építményeké 8%-kal, ezen belül a kilencedik hónapban 9,9%-kal bővült. Az egyéb építmények dinamikus emelkedő kibocsátása az út- és vasútépítési projektekhez kötődik.

Az építőipari vállalkozások új szerződéseinek volumene szeptemberben 49,2%-kal meghaladta az egy évvel korábbit; az épületek építésére irányulóké 16,8%-kal, az egyéb építmények építését célzóké igen jelentősen, 76%-kal. Ez utóbbi kiemelkedő dinamika a gyorsforgalmi úthálózat bővítésére, a fővárosi villamoshálózat fejlesztésére kötött kontraktusoknak köszönhető. Az építőipar teljes szerződésállománya a harmadik negyedév végén 37,6%-kal nagyobb volt az egy évvel korábinál; ezen belül az épületek építésére irányulóké 16,6%-kal, az egyéb építményeket célzóké pedig 46,4%-kal.

Mezőgazdaság

Az ez évi **mezőgazdasági-szerkezet összeírás** előzetes adatai szerint május 31-én az ország területének 79%-a termő-, míg 21%-a művelés alól kivett terület volt. A termőterület csaknem háromnegyede, 73%-a, 5,2 millió hektár volt szorosán vett mezőgazdasági terület, míg 26%-a erdő, 1%-a nádas és halastó. Az ország területének 47%-át, 4,3 millió hektárt szántóterületként hasznosítottak, míg 145 ezer hektár vetetlenül maradt. A megművelt szántóterület kétharmadán, 2 834 ezer hektáron gabonaféléket termeltek; a gabonavetések összesített területe csaknem megegyezik az előző öt év átlagával, azt 0,6%-kal, ezen belül az előző évit pedig 0,1%-kal meghaladja. Az egyes gabonafélék közül a búza vetésterülete az elmúlt öt év átlagához viszonyítva 1,4%-kal, a tavalyihoz képest 2,9%-kal emelkedett. A kukorica vetésterülete ötéves összehasonlításban 3,1%-kal nőtt, az előző évihez képest 1,7%-kal csökkent, a tavaszi árpáé az ötéves átlaghoz viszonyítva több mint egyharmaddal, 35,4%-kal, az előző évihez képest több mint egynegyeddel, 26,6%-kal csökkent. A burgonya vetésterülete az előző ötéves átlagnál 12,7%-nál kisebb, ugyanakkor a cukorrépáé 19,4%-kal, a napraforgóé 5,2%-kal nagyobb. A mezőgazdasági terület 44,6%-át gazdasági szervezetek, 55,4%-át egyéni gazdaságok hasznosították. A mezőgazdasági szervezetek művelésében lévő területek részaránya a múlt évhez képest 1,1 százalékponttal csökkent, az egyéni gazdaságoké ugyanennyivel nőtt.

A **mezőgazdasági termékek felvásárlása** az első háromnegyed évben 2,5%-kal, ezen belül szeptemberben 15,2%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A növénytermesztési és kertészeti termékek felvásárlása 3,3%-kal, ezen belül a kilencedik hónapban 23%-kal csökkent. Gabonafélékből 2,2%-kal mérséklődött, ezen belül szeptemberben – az új termésből – 18,3%-kal nőtt a felvásárolt mennyiség. A zöldségfélék felvásárlása stagnált, 0,1%-kal

csökkent, ugyanakkor ezen belül szeptemberben – az alacsony bázishoz képest – jelentősen, 23,5%-kal bővült. A gyümölcsöknél éppen fordított helyzet alakult ki: az első háromnegyed évben 16,8%-kal nőtt, míg ezen belül szeptemberben 15,9%-kal csökkent a felvásárolt mennyiség. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 1,9%-kal mérséklődött, szeptemberben pedig némileg, 0,3%-kal bővült. Ezen belül a vágóállatokból 0,6%-kal kevesebbet, szeptemberben 3%-kal többet, míg állati termékekből 4,9%-kal, szeptemberben 6,5%-kal kevesebbet vásároltak fel.

Turizmus

A turizmus forgalma az első félevesi élénkületet követően a harmadik negyedévben, azaz éppen a főszezonban némileg csökkent. Valamelyest nőtt a tranzitutasok száma, miközben a több napra érkező külföldiek száma és tartózkodási ideje némileg visszaesett, ugyanakkor többet költöttek, mint egy évvel korábban. A július és szeptember közötti trimeszterben *külföldiek* 14,8 millió alkalommal látogattak Magyarországra, 1,8%-kal kevesebbszer, mint a múlt év azonos időszakában. A látogatók több mint háromnegyede, 77%-a egy napra érkezett, akik közül minden második utas átutazóban volt hazánkban, minden negyedik pedig vásárlás céljából érkezett. A több napra látogatók 88%-a turisztikai céllal jött az országba. A több napos látogatásra érkezők átlagosan 6,8 napot töltöttek nálunk, valamelyest, 0,2 nappal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A külföldi látogatók a harmadik negyedévben 413 milliárd forintot költöttek, folyó áron 5,2%-kal többet az egy évvel azelőttinél.

Magyarországi lakosok a harmadik negyedévben 4,9 millió alkalommal *utaztak külföldre*, 0,9%-kal többször, mint a bázisidőszakban. Egy napra 2,2%-kal többen, míg több napra 1,4%-kal kevesebben utaztak. Az egynapos utak 38%-a, a többnaposoknak pedig 91%-a volt turisztikai célú. A több napra utazók 12,6 millió napot töltöttek külföldön, némileg, 1,4%-kal többet az előző évinél; az átlagos tartózkodási idő 7,4 nap volt. Az utazók a harmadik negyedévben 178 milliárd forintot költöttek külföldön, folyó áron alig, 0,4%-kal többet az egy évvel korábbinál. Az utasforgalomból származó bevételi többlet 235 milliárd forint, illetve 789 millió euró volt. A hazai fizetőeszköz árfolyamának 5,2%-os gyengülését is számításba véve az euróban számított aktívum 3,8%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.

A kereskedelmi szálláshelyeken az első háromnegyed évben 6 911 ezer *vendég* összesen 18 236 ezer éjszakát töltött el; a vendégek száma 5,3%-kal, a vendégéjszakáké 4,4%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A *külföldi vendégforgalom* 5,2%-kal, a belföldi ennél kisebb, de az előző éveket meghaladó dinamikával, 3,4%-kal nőtt. Szeptemberben megfordult a tendencia: a külföldi vendégforgalom csupán 0,7%-kal, míg a belföldi 3%-kal bővült. Ugyanakkor az idei év eddig megfigyelt időszakában a külföldi és a belföldi vendégek egyaránt rövidebb időt töltöttek a szálláshelyeken, mint a múlt évben. A szállodák forgalma az átlagosnál nagyobb mértékben, 5,4%-kal nőtt. A szállodák szobafoglaltsága az első háromnegyed évben 50,7%-os, szeptemberben 56,7%-os volt, előbbi 2,1, utóbbi 1,4 százalékponttal meghaladta az egy évvel korábbit. Szeptemberben az ötcsillagos hotelek

szobakihasználtsága 64%-os, a gyógyszállóké 63,6%-os volt. Az idegenforgalmi vállalkozások árbevétele az első háromnegyed évben 228 milliárd forint volt, folyó áron 10%-kal több az egy évvel korábbinál az árak 3,2%-os emelkedése mellett; a szálláshelyszolgáltatási árak ezen belül csupán 0,5%-kal nőttek. A szálláshelyeken szeptemberben 31 ezer főt foglalkoztattak, 1,3%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában.

Népmozgalom

Az első háromnegyed évben 66 ezer **gyermek született**, 3%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A születési arányszám 8,9‰ volt, 0,3 ezrelékponttal kisebb az egy évvel azelőttinél. Szeptember végéig 30 600 **házasságot kötöttek**, valamelyest, 0,7%-kal többet, mint a tavalyi év ugyanezen időszakában. A házasságkötési arányszám 4,1‰ volt, ugyanannyi, mint egy évvel korábban.

Az első háromnegyed évben 94 300 **halálesetet** anyakönyveztek, 3,4%-kal kevesebbet, mint a bázisidőszakban. A halálozási arányszám 12,7‰ volt, 0,4 ezrelékponttal kisebb, mint a múlt év azonos időszakában. A csecsemőhalálozási arányszám 5,1‰ volt, 0,2 ezrelékponttal több az egy évvel korábbinál. A **természetes fogyás** az első háromnegyed évben 3,8‰ volt, 0,2 ezrelékponttal kisebb az egy évvel azelőttinél.

Balesetek, bűnügyi helyzet

A harmadik negyedévben romlott a közlekedésbiztonsági helyzet; több és súlyosabb közlekedési baleset történt, többen haltak meg az utakon, mint egy évvel korábban. Az első háromnegyed évben 11 600 személyi sérüléssel járó közlekedési baleset történt, 0,3%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában; ezekben a balesetekben azonban 2,5%-kal többen szenvedtek sérülést, ezen belül 5,1%-kal többen súlyos sérülést. A harmadik negyedévben 2%-kal több volt a személyi sérüléssel járó balesetek száma, ezen belül igen jelentősen, 21%-kal nőtt a halálos, és 4%-kal a súlyos sérüléssel járó balesetek száma. A harmadik negyedévben a balesetek 70%-a lakott területen belül történt. Az autópályákon – ahol a baleseteknek csupán 3%-a történik – 24%-kal, ezen belül az M1-es autópályán 44%-kal nőtt a balesetek száma. Az ittasan okozott balesetek száma 4%-kal nőtt; az összes baleset 11%-ánál szerepet játszott az alkohol. A gyalogosok 10%-kal, a kerékpárosok 9%-kal több balesetet okoztak ittasan, mint egy évvel korábban.

A Belügyminisztérium által nyilvánosságra hozott adatok szerint az első háromnegyed évben 246 600 **bűncselekményt** regisztráltak a bűnüldöző szervek, jelentősen, 26,3%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A közlés szerint a személy elleni bűncselekmények száma 8,7%-kal, a közlekedésieké 2,4%-kal, a közrend ellenieké 46,5%-kal, a gazdasági bűncselekményeké 36%-kal, míg a vagyon ellenieké 19,6%-kal csökkent. Az ismertté vált elkövetők száma az első háromnegyed évben 72 200 fő volt, 0,8%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában.

Budapest, 2013. december 8.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, NGM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat.

Megjegyzés: A statisztikai adtagyűjtési rendszerben az évközi adatok kisebb része a tárgyhót követő hónapban rendelkezésre áll, ilyen a fogyasztói ár, az államháztartási adatok; a statisztikai információk többsége a tárgyhót követő második hónapban kerül nyilvánosságra. Bizonyos adatok negyedéves gyakorisággal készülnek és általában a tárgyidőszakot követő második hónapban állnak rendelkezésre, ilyen a bruttó hazai termék és a beruházások, de a folyó fizetési mérleg adatait csak a 90. napon lehet megismerni. Ezért az elemzés a készítést megelőző két hónap, illetve az előző negyedév rendelkezésre álló adatait vizsgálja.